POLIISI
POLIISIHALLITUS
Analyysipäällikkö Juha Syrjä

Lausunto 30.9.2021

POL-2021-120532

POL-2021-120532

Tulevaisuusvaliokunta
TuV@eduskunta.fi

POHA lausunto Tulevaisuusvaliokunnalle

1 Asia

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista lausuntoa ja asiantuntijaa kuultavaksi valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta VNS 4/2021 vp (jälj. selonteko) suhteessa tulevaisuusvaliokunnan julkaisuun 6/2020 (jälj. valiokunnan julkaisu)

2 Vastaus

2.1 Tausta

Poliisihallitus on lausunut yksityiskohtaisesti selonteosta eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle 1.6.2021 (POL-2021-61680) ja ulkoasiainvaliokunnalle 22.9.2021 (POL-2021-112313), sekä teemoittain jaoteltuna puolustusvaliokunnalle 10.8.2021 (POL-2021-91560) ja lakivaliokunnalle 10.9.2021 (POL-2021-106219). Lausunnoissa on otettu kantaa mm. sisäisen turvallisuuden selonteon tavoitteiden voimakkaaseen epäsuhtaan verrattuna julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) ja siihen liittyvässä kehyspäätöksessä 2022–2025 poliisille osoitettuihin määrärahoihin.

JTS:n vaikutuksista poliisitoimintaan on lausuttu tarkemmin eduskunnan hallintovaliokunnalle 25.05.2021 (POL-2021-55439).

2.2 Poliisin havainnot tunnistetuista turvallisuusuhkista suhteessa selontekoon ja valiokunnan julkaisuun

Poliisihallitus pitää selontekoa laadukkaana, tasapainoisena ja realistisena kokonaisuutena. Perusteluiden analyysit ovat kestäviä ja kuvaavat hyvin Suomen sisäisen turvallisuuden tilaa ja sen haasteita voimakkaasti muuttuneessa turvallisuusympäristössä, jota viimeksi pandemia on ennakoimattomalla tavalla ravistellut. Selonteko huomioi perusteellisesti myös Suomeen kohdistuvat globaalit muutosvoimat, jotka pitävät sisäisen turvallisuuden jatkuvassa liikkeessä. Uudet uhat haastavat, samalla kun vanhat uhat pysyvät – muuttuen kuitenkin yhä monipolvisemmiksi. Viranomaisten ajan

vaatimuksiin kiinnittyvän osaamisen, välineistön, lainsäädännön ja resurssin merkitys korostuu voimakkaammin kuin vuosikymmeniin.

Selonteko asettaa poliisitoimelle tavoitteita, jotka sopivat hyvin yhteen poliisin vuonna 2020 käyttöönottaman uuden strategian kanssa. Poliisin strategian valmistelussa on huomioitu toimintaympäristön, valtioneuvoston aiempien periaatepäätöksien, pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman sekä sisäministeriön konsernistrategian muodostama kokonaisuus. Poliisin strategiassa määritellään poliisin toiminnan suuntaviivat vuoteen 2024 saakka. Sisäisen turvallisuuden selonteko tukee ja luo uutta systemaattista selkänojaa poliisin oman strategian täytäntöönpanoon.

Selonteko kuvaa hyvin, että vahva kokemus turvallisuudesta suojaa yhteiskuntaa myös uudenlaisilta turvallisuusuhilta. Kysymys onkin mitä suurimmassa määrin turvallisuuden tunteesta ja turvallisuuden kokemuksesta, joka muodostuu muun muassa siitä, että Suomi säilyy maailman vakaimpana, vapaimpana ja parhaiten ihmisten perusoikeuksia suojelevana maana, jossa on hyvä hallinto ja riippumaton oikeuslaitos.

Sisäisen turvallisuuden toimivuus, ennustettavuus ja vakaus ovat avainasemassa muun muassa pohdittaessa investoidaanko Suomeen. Turvallisuuden kokemuksella on siten myös taloudellista merkitystä. Poliisin tavoitettavuutta, helppoa lähestyttävyyttä sekä näkyvää läsnäoloa voidaan pitää yhtenä turvallisuuden kokemuksen kulmakivistä. Poliisi turvaa jokaisen arjen ja haluaa olla rakentamassa kaikille parempaa Suomea. Poliisin rooli keskeisenä yhteiskunnan luottamusta ylläpitävänä instituutiona ja johtavana sisäisen turvallisuuden toimijana on tärkeänä pilarina tämän kokonaisuuden ylläpitämisessä.

Yhteiskuntarauhaan liittyy samalla luottamus viranomaisiin, jota rakennetaan joka päivä arjen kohtaamisissa uudestaan. Poliisin ydinarvona on, että se kohtelee aina ja kaikissa tilanteissa asiakkaitaan yhdenvertaisesti, oikeudenmukaisesti ja objektiivisesti. Perus- ja ihmisoikeudet läpileikkaavat poliisin toimintaa ja ovat luonteva osa suomalaista viranomaiskulttuuria. Poliisi on toistaiseksi onnistunut tässä työssään, sillä poliisiin luottaa viimeisimmän poliisibarometrin mukaan 91 % ihmisistä. Poliisi valittiin myös vuonna 2020 luotetuimmaksi instituutioksi Elinkeinoelämän valtuuskunnan tutkimuksessa. Tältäkin osin selonteon ja poliisin tavoitteet ovat yhteneväisiä. Luottamusta sekä tukea poliisi ja kaikki sisäisen turvallisuuden toimijat juuri nyt tarvitsevat. Myös valiokunnan julkaisussa eri raporttien ja kyselytutkimusten pohjalta läpikäydyistä ja nostetuista ilmiöistä useat koskettavat selonteossa nostettuja perus- ja ihmisoikeuksia ja luottamusta. Näitä ovat mm. kansalaistyytymättömyyteen, epävakauteen ja hyvinvointiin liittyvät ilmiöt.

Poliisi pitää syrjäytymistä ehkä merkittävimpänä kansallisena haasteena, joka vaikuttaa välillisesti ja suoraan myös sisäiseen turvallisuuteen. Suomella ei ole varaa tiputtaa ketään kelkasta ja yhteiskunnan tulee löytää lääkkeitä erityisesti moniongelmaisten nuorten tilanteeseen. Kyse on mitä suuremmassa määrin yhteistyöstä; ongelmien tunnistamisen jälkeen ne tulee myös tunnustaa ja toimia. Selonteko luo tälle hyvän pohjan. Huomattavaa on, että koronapandemia on entisestään haastanut olosuhdetta ja

ylisukupolvinen huono-osaisuus näkyy. Myös valiokunnan julkaisussa nousee eriarvoisuuden kasvu esille tulevaisuuden uhkana.

Selonteossa nostetaan esille myös polarisaatiokehityksen ja demokratiaa haastavat hybridi- ja informaatiovaikuttamiset sekä maalittamisen. Nämä ovat aikamme uusia ilmiöitä ja vitsauksia, joiden seurannan Poliisihallitus aloitti keskitetysti vuonna 2016 perustetun epäsymmetristen uhkien varautumis- ja tilannekuvafoorumin kautta. Maalittamisen lisäksi selonteossa tuodaan esille viranomaisten työssään kohtaaman väkivallan kasvua lyhyesti. Ilmiö olisi voinut ansaita laajemmankin osuuden, sillä työhyvinvointi ja turvallisuus kuuluvat kaikille, myös muiden turvallisuuden varmistajille. Yhtä lailla tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa nostetaan esille demokratian haasteet ja hybridivaikuttaminen turvallisuutta uhkaavina ilmiönä. Poliisin näkee, että yleisen keskustelun joukkomanipulaatiolla ja vääristellyllä tiedolla voidaan mobilisoida massoja ja lisätä yleistä levottomuutta. Vihapuheen kasvu voi eskaloitua vihaisiksi teoiksi myös reaalimaailmassa.

3 Poliisin toimintaympäristön kuvaus ja ennakointi suhteessa selontekoon ja valiokunnan julkaisuun

3.1 Poliisin toimintaympäristöanalyysi ja ennakointityö

Jatkuva toimintaympäristön muutos haastaa poliisitoiminnan suunnittelua ja ennakointia. Poliisihallitus on perustanut Analyysitoimintojen vastuualueen vuonna 2018 kehittämään ja ohjaamaan koko poliisin analyysitoimintoja sekä kehittämään muutoksia ennakoivaa strategista analyysia kuten toimintaympäristöanalyysiä strategisen johtamisen tueksi. Analyysi- ja tiedustelutoiminta on poliisin tietojohtamisen kriittinen menestystekijä. Tietojohtaminen vaatii yhdenmukaisia tietoprosesseja, tietojärjestelmiä, tietorooleja, tietotuotteita ja tietopalveluja organisaation strategisella, taktisella ja operatiivisella tietotasolla. Tiedonhankintaan, tiedonhallintaan sekä tiedon käsittelyyn liittyvillä keskitetyillä prosesseilla tuotetaan tietoa päätöksenteon sekä toiminnan suuntaamisen tueksi.[1]

Varsinaista ennakointia poliisissa on alettu kehittää Analyysitoimintojen johdolla vuonna 2020 mm. luomalla strateginen tilannekuva sekä perustamalla ennakointipaneeli. Ennakointityön tuloksena on laadittu useita tulevaisuus- sekä ennakointiraportteja, joissa on nostettu esiin keskeisiä poliisitoimintaan liittyviä tulevaisuuden huolia ja uhkia.

3.2 Erityiset huomiot poliisin ennakoinnissa, selonteon kirjauksissa ja valiokunnan julkaisussa esiin nostetuista ilmiöistä

Sisäisen turvallisuuden selonteossa on erinomaisen realistisesti kuvattu tulevaisuuden keskeiset toimintaympäristön muutosvoimat ja niiden aiheuttamat sisäisen turvallisuuden uhat. Poliisi on monessa turvallisuusuhassa keskeisin yhteiskunnan toimija. Erityisesti kun kyse ei ole enää uhista, vaan asioita aidosti tapahtuu. Poliisi näkee, että isossa kuvassa poliisin tehtäväkentän perinteiset uhat pysyvät, mutta muuttuvat yhä monipuolisemmiksi – samaan aikaan kokonaan uudet uhat haastavat poliisia. Myös potentiaali

[1] Poliisiyksiköiden analyysi- ja tiedustelutoimintojen järjestäminen, tehtävät ja vastuut -määräys (POL-2019-58976):

yllättävälle, laajasti poliisin voimavaroja edellyttäville tapahtumille, jopa samanaikaisille sellaisille, kasvaa selvästi.

Vakava rikollisuus kasaantuu pienelle joukolle, kansainvälistyy ja monimutkaistuu

Selonteossa todetaan, että rikollisuuden määrä on ollut laskusuuntainen Suomessa 30 vuotta niin viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden kuin uhritutkimuksin selvitettävän kokonaisrikollisuuden osalta. Tältä osin todetaan, että vaikka rikosten määrä on viime vuosikymmeninä ollut laskussa, on rikosten luonne muuttunut yhä monimutkaisemmaksi ja usein kansainväliseksi, jolloin niiden selvittäminen vaatii yhä enemmän resursseja, keinoja ja osaamista. Vakavien rikosten paljastaminen ja selvittäminen aina todisteluketjun loppuun saakka on yhä haastavampaa. Esimerkiksi tiedon nopeus, määrä ja monimuotoisuus haastavat. Lisäksi yhä arkisempiin rikoksiin liittyy kansainvälisiä ja teknologisia kytköksiä.

Vaikka ilmoitettujen seksuaalirikosten määrä, lähisuhdeväkivalta ja huumausaineiden käyttö sekä niihin liittyvä rikollisuus lisääntyvät, vain osa näistä tulee poliisin tietoon. Rikosten määrän kehitystä arvioitaessa onkin myös huomioitava poliisin mahdollisuudet paljastaa rikollisuutta, sillä piilorikollisuuden osuus on merkittävä.

On myös nähtävissä, että rikokset koskettavat yhä voimakkaammin tiettyjä haavoittuvia ryhmiä. Syrjäytymiskehitys on kansallisena haasteena, johon koronatilanne saattaa vaikuttaa jo lyhyellä aikavälillä. Ongelmat kasautuvat ja muun muassa yksittäiset toimijat ja moniongelmaiset nuoret ovat kasvavassa määrin sekä rikostentekijöinä että uhreina. Nuorten tilanne huolettaa laajasti juuri nyt, ja koronan seurannaisvaikutuksia siihen tulee seurata.

Myös valiokunnan julkaisussa nousee esille erilaisia ilmiöitä, jotka vahvistavat rikosten kasautumista, monimuotoisuutta ja kansainvälisyyttä. Ajureina näihin toimivat mm. globalisaatio, eriarvoisuuden kasvu, järjestäytynyt rikollisuus, teknologian kehitys jotka ovat nousseet sekä kyselytutkimuksissa että eri ennakointiraporteissa merkittäviksi ilmiöiksi.

Tietoverkkorikokset

Selonteko nostaa esille myös tietoverkkorikokset. Poliisin tietoon tulleiden tietoverkkoa hyväksikäyttäen tehtyjen petosten määrä on kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2020 tietoverkkoavusteisten petosten määrä nousi yli 20 %:lla ja törkeiden tietoverkkoavusteisten petosten määrä miltei kaksinkertaistui. Lisäksi tietomurtojen määrä kasvoi 37 %. Vastaamon rikoskokonaisuus on mittaluokassaan Suomessa ennennäkemätön. Se on sitonut ja tulee jatkossakin sitomaan merkittävissä määrin rikostorjunnan resursseja. Tapaus osoitti hyvin millaisten haasteiden edessä suomalainen yhteiskunta ja poliisi sen osana tänä päivänä ovat.

Datasta on tullut ja tulossa öljyn tilalle uusi maailmantalouden suhdanteita muuttava strateginen raaka-aine. Samalla verkossa tapahtuva ja verkkoa hyödyntävä – niin koti kuin ulkomainen – rikollisuus sekä kyberrikollisuus

lisääntyvät ja kehittyvät nopeasti. Yksittäiseen rikosasiaan liittyvien asianomistajien määrä voi Vastaamon tapauksen tavoin nousta tuhansiin, jopa kymmeniin tuhansiin. Sensitiivisten tietojen vuotamisella voi olla laajoja seurauksia rikollisuuden eri muodoissa vielä vuosien päästä.

On todennäköistä, että lähivuosina suurin osa suomalaista on joutunut tietoverkkorikoksen, tietoverkkoavusteisen rikoksen tai niiden yrityksen kohteeksi. Tietoverkkojen käyttö nivoutuu lähes kaikkiin rikostyyppeihin. Valiokunnan julkaisussa verkkorikollisuutta vahvistavista ilmiöistä nousevat eritoten esille eriarvoisuuden kasvu, järjestäytynyt rikollisuus, teknologinen kehitys, ja kyberturvallisuus. Nämä toimivat erilaisina ajureina myös verkkorikollisuuteen.

On merkillepantavaa, että tietoverkkorikollisuudessa on kyse uudesta rikoksentekomahdollisuudesta. Samaan aikaan rikollisuuden siirtyminen enenevässä määrin tietoverkkoihin ei siis vähennä tai poista perinteisempää rikollisuutta.

Järjestäytynyt rikollisuus

Selonteon järjestäytynyttä rikollisuutta koskevaan osioon todetaan, että järjestäytynyt ulkomaalaistaustainen ja ulkomailta johdettu rikollisuus näyttäytyy Suomessa entistä vahvempana. Erityisesti pääkaupunkiseudulle on aivan viime vuosian tullut useita uusia ulkomaalaisia järjestäytyneitä rikollisorganisaatiota erityisesti Balkanin ja Itä-Euroopan alueelta. Ulkomaalaisille ryhmille ominaista on aseistautuminen ja väkivallan käyttö sekä viranomaisvastaisuus. Suomessa on havaittavissa myös samankaltaista katujengityyppistä rikollista toimintaa kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Europolin vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arviossa (Main Reports | Europol, europa.eu) esitetyt keskeiset rikollisuuden ilmiöt näyttäytyvät selvästi myös Suomessa.

Järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollinen torjunta edellyttää tiivistä moniviranomaisyhteistyötä ja viranomaisten oma-aloitteisen tiedonvaihdon tehostamista myös yksityisen sektorin kanssa. Nuorten alkavan rikoskierteen katkaiseminen on avainroolissa estettäessä katujengien syntyminen. Tämä edellyttää panostuksia niin ennalta estävään toimintaan kuin eri EXIT-toimintojen pysyvää resursointia.

Järjestäytynyt rikollisuus vaikuttaa myös tietoverkoissa. Näin ollen esimerkiksi tietoverkoissa tapahtuvan huumausainekaupan ja muun vakavan rikollisuuden tehokas torjunta edellyttää resursointia sekä esitutkintaviranomaisten mahdollisuuksia tietoverkoissa toteutettavaan tekniseen valvontaan.

Selonteon mukaisesti poliisi näkee myös, että järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kansainvälistyy ja kovenee, sekä muuttaa olosuhteiden mukaan muotoaan. Järjestäytynyt rikollisuus näkyy myös valiokunnan julkaisussa tulevaisuuden turvallisuusuhkana. Voidaan todeta, että valiokunnan julkaisussa nostetut ilmiöt kuten globalisaatio, muuttoliikkeet, geopoliittiset muutokset kuten Afganistanin tilanne vaikuttavat ainakin välillisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen Suomessa.

Terrorismi ja ääriliikkeet

Arvojen polarisaatio ja segregaatiokehitys lisää jatkossa yleistä eriarvoistumista ja ruokkii muun muassa jengiytymistä, ääriliikkeiden houkuttelevuutta, terrorismin uhkaa ja poliittisen väkivallan kasvupotentiaalia. Ulkoparlamentaarinen väkivalta ja ulkoparlamentaalisten ääriryhmien keskinäinen vastakkainasettelu saattaa lisääntyä. Oma kysymyksensä on ilmastoaktivismin ja yleisesti yhteiskunnassa edistettäväksi katsottavien tavoitteiden eteen ponnistelevien ryhmien sisällä kehittyvä radikalisaatio sekä haasteet tähän vastaamiseksi.

Niin selonteossa kuin valiokunnan julkaisussa nostetaan esille myös terrorismi. Valiokunnan julkaisussa nostetaan myös esille useita terrorismiin liittyviä ajureita kuten esimerkiksi arvojen muutos, poliittinen epävakaus, kansalaistyytymättömyys, geopoliittiset muutokset ja eriarvoistuminen. Terrorismin osalta korostetaan, että kansallisen terrorismintorjunnan strategian mukaisesti poliisilla on päävastuu terrorismin torjunnasta. Poliisi on kehittänyt terrorismin torjunnan valmiuksiaan ja osaamistaan 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Painopisteenä on ollut operatiivisen vasteen kehittäminen terrori- ja muiden väkivaltatekojen tehokkaaksi pysäyttämiseksi. Samanaikaisesti on kehitetty väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin tunnistamista sekä ennalta estävää toimintaa arkimaailmassa ja sosiaalisessa mediassa.

Poliisilla on korostunut rooli terrorismin torjunnan ennalta estävässä toiminnassa terroristiseen toimintaan liittyvien kohdehenkilöiden luokittelussa sekä tiedonvaihdossa.

Terroristisen toiminnan ennalta estäminen edellyttää aktiivista tiedonvaihtoa ja toiminnan koordinoimista eri viranomaisten kesken. Yhdessä tekeminen ja keskitetty tilannekuva luo pohjan myös myöhemmälle tietojohtoiselle operatiiviselle toiminnalle, josta sisäisen turvallisuuden osalta vastaa ensisijaisesti poliisi. On huomattavaa, että poliisi antaa vasteen kentällä, jos terrorismiteko realisoituu käytännössä, sekä suorittaa sitä koskevan tutkinnan. Tämä ei kuulu tiedusteluviranomaisille.

Ihmiskauppatorjunta

Selonteossa kuvataan Suomessa vaikuttavaa ihmiskauppaa ja linjataan, että yksilöön kohdistuvista rikoksista esimerkiksi ihmiskaupan paljastamisen ja selvittämisen voimavaroja vahvistetaan. Tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa ihmiskauppa ylläpitävinä ilmiöinä voidaan pitää globalisaatiota ja maailmantaloutta, muuttoliikkeitä, eriarvoisuuden kasvua, geopoliittisia muutoksia sekä talouden epävakautta. Nämä ilmiöt toimivat eritasoisina ajureina ihmiskaupalle.

Poliisi on kirjannut viimeisten viiden vuoden aikana vuodessa keskimäärin 64 rikosilmoitusta ihmiskaupasta ja kuusi törkeästä ihmiskaupasta. Työvoiman hyväksikäyttöön (erityisesti ravintola-, siivous- ja rakennusaloilla sekä maataloudessa) liittyvää ihmiskauppaa tunnistetaan Suomessa eniten.

Työperäinen ihmiskauppa ja hyväksikäyttö linkittyvät tiiviisti harmaaseen talouteen ja talousrikollisuuteen.

Poliisin ihmiskaupparikollisuuden torjunnan ja tutkinnan resursointia vahvistettiin määräaikaisesti v. 2021. Lisäresursointi on mahdollistanut valtakunnallisen ihmiskaupparikostutkintaryhmän perustamisen Helsingin poliisilaitokseen ja erillistoiminnon muodostamisen Keskusrikospoliisiin. Ihmiskaupparikollisuuteen liittyvää osaamista on myös voitu kehittää ja perustaa valtakunnallisen tutkijaverkosto, jossa on edustus jokaisesta poliisilaitoksesta.

Hälytystehtävät

Selonteossa tuodaan esille, että poliisin vuosittaisten hälytystehtävien määrä on noin n. 1 miljoonaa. Tämä pitää paikkansa, ja hälytystehtävien kokonaismäärä on pysynyt viime vuosina vakiona. Sen sijaan vuonna 2020 kotihälytystehtävissä oli 26 % kasvua. Korona-ahdistus ja huumeiden käytön kasvu näkyvät. Toimintavalmiusaika on vuonna 2021 ollut 15.1 minuuttia ja A-tehtävillä 9.7 minuuttia. Poliisi priorisoi kiireellisten hälytystehtävien hoitoa ja niiden osalta toimintavalmiusaika on hyvällä tasolla, joskin alueellinen hajonta on paikoin suurta, kuten selonteossakin todetaan.

Poliisin toimintavalmiusaikaan vaikuttavat tehtävämäärien lisäksi etäisyydet, käytetty aika ja poliisin toimipisteiden sekä poliisipartioiden sijoittuminen. Poliisi toimii tietojohtoisesti ja kohdentaa resurssejaan sinne, missä palveluiden tarve on suurinta. Näin ollen väistämättä tietyillä harvaan asutuilla alueilla avun saanti kestää kauemmin kuin kasvukeskuksissa. Tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa väestönmuutos, eriarvoisuuden kasvu, ikääntyminen, kaupungistuminen ja hybridivaikuttaminen ilmiöinä vaikuttavat poliisin hälytystehtävien luonteeseen ja kehitykseen.

Poliisin toimintavalmiutta harva-alueilla on pyritty turvaamaan paitsi resurssilisäyksin myös toimintaa kehittämällä. Yhtenä toimenpiteenä Lapin, Oulun, Pohjanmaan ja Itä-Suomen poliisilaitoksilla on otettu käyttöön HARVATURVA-toimintamalli. Mallissa poliisin näkyvyyttä ja toimintavalmiusaikoja harva-alueilla parannetaan tehostamalla poliisilaitosten rajat ylittävää yhteistoimintaa. Näkyvä poliisivalvonta vaikuttaa myös ennalta estävästi ja yleisestävästi alueelliseen turvallisuuden tunteeseen sekä parantaa ihmisten mahdollisuuksia asioida poliisin kanssa. Toimintavalmiuden rinnalla tulisi tarkastella myös tehtäväsidonnaisuutta, jota ovat kasvattanut erilaisten muotovaatimusten lisääntyminen myös kenttätyössä.

Koronaviruspandemian vaikutus sisäiseen turvallisuuteen

Selonteon kuvaus pandemian vaikutuksista sisäiseen turvallisuuteen on ansiokas ja realistinen, eikä sen sisältöihin ole sinällään lisättävää. Erikseen kuitenkin mainitaan, että selonteossa kuvataan hyvin tarve kehittää varautumista häiriötilanteisiin. Valiokunnan julkaisun taustalla on nimenomainen tarve selvittää kuinka erilaiset ennakointiraportit 'ennustivat' koronapandemian kaltaista tapahtumaa.

Lukuisten turvallisuustilanteiden hallinnasta saatujen kokemusten perusteella painotetaan, että huomiota olisi kiinnitettävä johto- ja toimintavastuiden selkeyteen, toimijoiden konkreettisen varautumisen parantamiseen, toimivaltuuksien kattavuuteen jo normaalioloissa, tiedustelu- ja tilannekuvajärjestelyihin, viestinnän koordinaatioon ja tehokkuuteen sekä kykyyn soveltaa olemassa olevia suunnitelmia ja toimintamalleja mahdollisesti yllättävissäkin tilanteissa.

Valtioneuvoston tasolla johtovastuun kohdalla on lisäksi syytä tunnistaa toisaalta poliittisen johtovastuun ja toisaalta operatiivisen johtovastuun rajapinta, mikä on myös lainsäädännössä ja kriisijohtamismallissa tietoisesti huomioitu. Valtioneuvoston tasolta ei ole syytä aiheetta kaventaa toimivaltaisten viranomaisten harkintamahdollisuuksia ja toimintavapautta.

Vaikka kriisioloissa tarvitaan luovuutta ja ketteryyttä, varautumiseen liittyvät toimet ja itse tilanteenhallinta, sekä johtamisjärjestelmä tulee sekä normaali- että poikkeusoloissa perustua samoihin periaatteisiin ja samoille toimijoille. Tärkeää on myös se, että viranomaisilla on mahdollisuus vahvistaa henkilöstöresurssejaan. Erikseen huomautetaan, ettei poliisilla ole reserviä. Reservipoliisia koskeva hallituksen esitys raukesi edellisellä hallituskaudella. Tarve ei ole kuitenkaan poistunut minnekään, päinvastoin.

Poliisin oman pandemiahallinnan osalta todetaan, että kun poliisi osana yhteiskuntaa kohtasi tuntemattoman yllättäen, oli kyettävä mukauttamaan prosesseja ja toimintamalleja nopeasti sekä tuloksellisesti. Samalla oikean tiedon ja analyysikyvyn merkitys nousi keskiöön. Johtaminen, poliisin yhtenäisyys ja strateginen kokonaiskuva korostuivat. Pandemia läpileikkasi poliisin kaikkea toimintaa.

Poliisi on toiminut epidemian aikana systemaattisesti ja ison kuvan strategiaansa toteuttaen. Resilienssiä on jälkikäteen tarkasteltuna ollut sekä organisaatio- että yksilötasolla. Kokonaisuutena koronapandemia on vaikuttanut poliisin työhön monella tavoin ja vaatinut venymistä. Haastavassa tilanteessa poliisin on onnistunut vastaamaan sitä kohtaan asetettuihin odotuksiin ja ennen kaikkea säilyttämään tärkeimmän strategisen pääomansa – luottamuksen – erinomaisella tasolla.

Pandemian seurausvaikutuksia ei olla vielä kaikilta osin nähty. Syrjäytymisen kasvu, huumeiden käytön lisääntyminen ja vaikutukset lapsiin ja nuoriin voivat heijastella vielä vuosien päähän ja näyttäytyä myös poliisin tehtäväkentällä. Tilanne edellyttää koko yhteiskunnan laajaa yhteistyötä – sisäisen turvallisuuden toimijat ovat tärkeässä roolissa osaltaan.

Erityisenä pandemiasta seuraavana huolenaiheena on huumausaineiden käyttö, joka on selvästi kasvanut pandemian aikana. Toisaalta käyttö ja liberalisoituneet asenteet huumeita kohtaan ovat olleet jo pitkää kasvussa. Käyttäjien määrät ja käyttömäärät ovat kasvaneet kaikissa ikäryhmissä, myös lasten ja nuorten keskuudessa. Huumeiden käyttö ja siihen liittyvien liitännäisrikosten yhteisvaikutukset ovat vakava sisäisen turvallisuuden haaste, joka näkyy poliisille päivittäin – koko valtakunnassa.

3.3 Ennaltaehkäisy keskeisenä tavoitteena

Selonteon mukaan Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti juuri ennaltaehkäisyyn ja viranomaisten toiminnan painopistettä siirretään yhä voimakkaammin reaktiivisista palveluista ennalta ehkäisyyn ja varhaiseen tukeen. Tämä on tärkeä päämäärä; juurisyihin puuttuminen ja huonon kierteen katkaiseminen tulee olla kaikkien yhteinen tavoite. Tavoite on myös hyvin linjassa poliisin tietojohtoisuuteen, analyysiin ja ennakointiin rakentuvan johtamisjärjestelmän kanssa. Ennalta estävyys on myös poliisin oma strateginen tavoite ja keskeinen onnistumisen ajuri. Myös valiokunnan julkaisun yhtenä tavoitteena oli ymmärtää, kuinka ennakointia voitaisiin paremmin hyödyntää varautumisessa erilaisiin turvallisuusuhkiin.

Ennalta estävyys on kuitenkin haastavasti mitattava useista palasista rakentuva kokonaisuus. Ennalta estämisessä keskeistä on laaja-alainen yhteistyö viranomais- ja yksityissektorin sekä yhdistysten ja muun kolmannen sektorin välillä. Toiminnan painopiste tulee kohdistaa erityisesti siihen joukkoon, joka on vaarassa pudota yhteiskunnan ulkopuolelle.

Viestintä on yksi tärkeä ennalta estämisen ja viranomaistoiminnan vaikuttavuuden muoto. Selonteossa otetaan hyvin huomioon yhteiskunnallinen viestintäympäristö entistä vahvemmin. Aktiivinen, avoin ja yhtenäinen viestintä on myös poliisin keskeinen strateginen tavoite. Poliisissa viestintä on suorituskyky ja osa johtamista. Toimintaympäristön medialisoituminen ja somedialisoituminen edellyttävät viranomaiselta näkyvyyttä, läsnäoloa ja vuorovaikutusta eri julkisuuden areenoilla ja foorumeilla.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvissa akuuteissa tilanteissa sekä eri rikosilmiöissä vaaditaan välitöntä kykyä varoittaa ja estää rikoksia ennalta. Viestinnällä voidaan lisätä poliisitoiminnan vaikuttavuutta myös laajemmin esimerkiksi turvallisuuden tunnetta horjuttavan disinformaation oikaisemisella tai yhteiskunnan turvallisuustilanteen arvioinnilla.

Varsinaisen ennalta estävän työn ohella poliisin ajanmukainen välineistö, tiedon hankinnan (ml. poliisin tiedustelu) ja tiedon vaihdon lainsäädäntö, viestintä, tietojärjestelmät ja näkyvyys sekä vastekyky niin kentällä kuin tutkinnassa luovat ennalta estävyyttä ja rakentavat osaltaan poliisin keskeisintä strategista pääomaa, luottamusta.

On kuitenkin syytä huomata, että poliisin tekemä ennalta estävä työ linkittyy vahvasti poliisin paljastavaan toimintaan. Ennalta estävällä työllä paljastuu myös suunnitteilla tai meneillään olevia rikoksia ja häiriöitä. Poliisin ennalta estävästä toiminnasta syntyy tietoa, mitä työstämällä ja hyödyntämällä tehostetaan poliisin paljastavaa toimintaa.

3.4 Tiedustelutieto, tiedonvaihto ja yhteinen tilannekuva

Selonteossa on Suomen sisäisen turvallisuuden kannalta välttämätön huomio siitä, että tiedonvaihto, analyysikyky ja yhteinen tilannekuva ovat menestyksellisen viranomaisyhteistyön keskeisiä työkaluja.

Yhteiskunnalla on käytettävissään valtava määrä tietoa, jolla voitaisiin estää rikoksia ennalta tai edistää niiden selvittämistä. Erilaiset tiedon siilot kuitenkin estävät tai haittaavat tätä. Ne voivat olla juridisia, kulttuurisia, teknisiä, taikka osaamiseen tai tahtoon perustuvia. Poliisin toiveena on, että tiedonhankinnasta ja -käsittelystä säädettäisiin selkeämmin. Kyse on muun muassa julkisuuslaista.

Suurin huolenaihe koskee kuitenkin rikostiedustelua. Poliisin tulisi tarkkaan säännellyissä tilanteissa ja tarkoituksissa saada vakavien rikosten estämiseksi tarvittavaa tietoa jo astetta ennen kuin ketään voidaan perustellusti epäillä rikoksesta. Tämä koskee tilanteita, joissa on tunnistettu mahdollinen turvallisuusuhka. Jotta voidaan suojata jotakin ennalta, on tiedettävä, mitkä tekijät uhkaavat suojattavia oikeushyviä. Nyt näin ei ole – tässä on poliisin toimivaltuuksien keskeinen aukko. Poliisin tiedustelukyvykkyys ei voi rakentua muiden (kuten tiedusteluviranomaisten) varaan.

Selonteossa on todettu varmistettavan, että tiedustelutieto tavoittaa oikeaaikaisesti kaikki kansallisen turvallisuuden suojaamiseen osallistuvat toimijat ja tukee perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä viranomaisten ja yhteiskunnan normaalia toimintaa.

Tavoite on Suomen kokonaisedun kannalta välttämätön. On selvää, että muun muassa tehokas ja turvallinen operatiivinen toiminta edellyttävät tiedonvaihtoa tiedustelu- ja lainvalvontaviranomaisten välillä matalalla kynnyksellä molempiin suuntiin. Jo tiedustelulakien valmisteluvaiheessa poliisi on tuonut esiin huolia muun muassa niin sanotun palomuuripykälän soveltamisen, tiedonvaihdon ja koordinaation turvaamisen näkökulmista. Nyt kun uusi tiedustelulainsäädäntö on ollut voimassa lähes kaksi vuotta, voidaan johtopäätöksenä todeta, että tiedonvaihdon kehittämistä on perusteltua jatkaa edelleen.

Tiedustelun näkeminen pelkästään esimerkiksi sotilas- ja siviilitiedustelun varaan rakentuvana ei ole riittävää. Suomen turvallisuutta ja yhteiskunnan varautumista on kehitettävä kokonaisuutena yhdistämällä toimivalla tavalla voimassa oleva – ja kehittämistä vaativa – rikostorjuntasäännöstö siviili- ja sotilastiedustelulakeihin. Poliisi tarvitsisi myös oman tiedustelukyvykkyytensä tueksi selkeämpää lainsäädäntöä.

On myös realistisesti korostettava, että vaikka proaktiivisuus on tärkeää, ei reaktiivisesta poliisitoiminnasta tulla koskaan pääsemään. Reaktiivisuus on lopulta poliisin ydintehtävä. Poliisin tulee kyetä antamaan turvallisuuspalveluita, kun hätä on suurin; kaikkina aikoina ja koko Suomessa.

4 Turvallisuus valtion ydintehtävänä ja poliisien määrä

Selonteossa todetaan, että sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi tärkeimmistä valtion ydintehtävistä. Tähän liittyen korostetaan, että poliisi on olemassa ihmisiä, ei itseään varten.

Poliisimiesten määrässä ja poliisitoiminnassa on kysymys valtion ydintehtävistä, joiden oikeusvarma ja riittävä hoitaminen on julkisen talouden koko-

naisuudessa mahdollista suhteellisesti varsin pienin taloudellisin lisäpanostuksin. Kyse on myös turvallisuuskentän sisäisistä priorisoinneista. Kun poliisi kohtaa pääosan (uusistakin) uhista ensivasteena, on sen toimintakyvyn riittävyyden takaaminen omiaan vähentämään tilanteiden eskaloitumista muiden turvallisuusviranomaisten tehtäväkentälle.

Poliisi ei itse päätä määrärahoistaan, vaan joutuu mukautumaan ja elämään muiden tekemien päätösten mukaan. Nykyinen kehystilanne tulee väistämättä näkymään myös toiminnassa. Poliisissa ollaan erityisen huolissan siitä, miten henkilöstä jaksaa kasvavien paineiden ja vähennysten yhtälössä. Tämä kuormitus on merkittävä psykososiaalinen riski, mikä jatkaa kasvuaan nyt tehtävien sopeutusten johdosta. Poliisin odotetaan sopeutuvan pienentyviin resursseihin, mutta mitään tehtäväkokonaisuuksia ei olla ottamassa pois. Tämä työhyvinvointiin kohdistuva paine yhdessä monimutkaistuneiden työsuojelullisten haasteiden kanssa on merkittävä henkilöstön jaksamisen riski poliisille.

Suomen poliisi on jo pitkään toiminut väkilukuun suhteutettuna Euroopan pienimmillä resursseilla. Eurostatin uusimmassa tilastovertailussa EU-maiden poliisimiesten määriä on vertailtu suhteessa 100.000 asukkaaseen vuosina 2016–2018. Suomi on vertailussa selvästi omassa luokassaan tilaston viimeisenä; poliiseja on koko EU:n pienin määrä.[2]

Poliisihallitus on selvittänyt tiedot poliisien määrästä muissa Pohjoismaissa (tilanteessa 06/2021). Vertailu paljasti, että Suomessa poliisimiehiä tulisi lisätä yli 3.000, jotta päästäisiin edes lähelle samaa tasoa, kuin muissa Pohjoismaissa.

Selonteossa on kuvattu julkisen talouden suunnitelmakauden 2022–2025 realismi, mutta samalla hyvin korostettu, että Suomen säilyttäminen tulevaisuudessa maailman turvallisimpana maana edellyttää panostusta sisäisen turvallisuuden laadukkaisiin palveluihin ja osaavaan henkilöstöön. Poliisien henkilötyövuosimäärää nostetaan hallitusohjelman mukaisesti.

Selonteossa on painotettu muun muassa harva-alueiden poliisipalveluja, ihmiskauppa-, talous ja IT -rikosten torjuntaa sekä erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ennalta estävää toimintaa. Nämä kaikki ovat tärkeitä kokonaisuuksia, mutta eivät korjaa poliisin perustoiminnan, kuten esimerkiksi päivittäisrikostorjunnan selvää aliresursointia tai poliisin näkyvän valvonnan vähenemistä. Yksittäisen toiminnon lisäresursointi voi heikentää toiminta-edellytyksiä toisaalla, jos resurssilisäyksiä ei tehdä kokonaisuus huomioiden.

Kaikki selonteossa mainitut tavoitteet ovat kannatettavia ja niitä koskeviin huomioihin ja kustannustarpeisiin on vastattu paljolti jo edellä asianomaisissa kohdissa. Kokoavasti todetaan, että poliisien määrää tulisi nostaa pitkäjänteisesti huolehtien ensisijaisesti poliisin perustoiminnan edellytysten turvaamisesta.

[2] Eurostatin tilastovertailu löytyy linkistä: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Police_officers%2c_EU-27%2c_average_2016-2018_%28per_hundred_thousand_inhabitants%29.png

Henkilötyövuosien määrää lisätessä tulisi huomioida henkilöstön kokonaismäärän lisääminen pistemäisten ja poliittisesti ohjattujen lisäresurssikohdennusten sijaan, jolloin myös tehtäviin, joissa ei tarvita poliisivaltuuksia, voitaisiin palkata siviilitaustainen henkilö ja vapauttaa siten poliisikoulutuksen saaneet tehtäviin, joissa poliisin toimivaltuuksia tosiasiallisesti tarvitaan.

5 Laadukkaat palvelut edellyttävät riittäviä voimavaroja

Selonteossa määritetään sisäisen turvallisuuden tavoitteet ja kehittämissuunta alkaneelle vuosikymmenelle eduskunnan edellyttämällä tavalla. Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan pitkälle tulevaisuuteen. Vastaavasti poliisin tulisi pystyä suunnitteleman omaa vastettaan tunnistettuihin ja ennakoitavissa oleviin uhkiin. On välttämätöntä, että pistemäisen vuosittaisilla lisätalousarvioilla viipaleittain rakennettavan budjetoinnin sijaan luodaan sitovat takeet poliisin resurssien ja suorituskyvyn ylläpitoon toiminnan ja talouden suunnittelemisen mahdollistamiseksi. Poliisin rahoituspohja tulee asettaa tasolle, jolla kyetään toteuttamaan pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelulla asteittainen resurssin nosto. Selonteossa mainittu tavoite on se kestävä minimitaso, johon tulisi tulevaisuudessa päästä.

Poliisin kiireellisten hälytystehtävien hoitaminen edellyttää poliisin paikalle menoa. Kaupungistumisen etenemisen myötä kasvukeskukset kasvavat nopeasti, väestörakenne muuttuu ja maaseutu tyhjenee. Tämä vaikuttaa poliisin palvelurakenteen kohdennuksiin ja prioriteetteihin. Toimintoja joudutaan priorisoimaan kaiken aikaa. Priorisoinnin ja kehittämisen taustalla on keskeistä, että arjen turvallisuus ja ennalta estävyys koko valtakunnan alueella edellyttää poliisin näkyvyyttä myös kasvukeskusten ulkopuolella. Koneet eivät läheskään aina poliisityössä korvaa fyysistä läsnäoloa. Poliisi tarvitsee tekeviä käsiä ja ajattelevia päitä koko Suomeen.

Tämä asettaa entistä suurempia vaatimuksia muun muassa resurssien kohdentamiselle, henkilöstön osaamiselle sekä välineistön ja lainsäädännön ajantasaisuudelle. Tiedon merkitys niin strategisella kuin operatiivisella tasolla korostuu. Tietojohtoinen poliisitoiminta, virtuaalisten poliisipalvelujen kehittäminen ja digitalisaation sekä analytiikan hyödyntäminen on yhä välttämättömämpää. Tämä taas tarkoittaa, että poliisin tulisi entisestään panostaa tietojärjestelmien kehittämiseen, jotka vaativat kokonaisvaltaista päivittämistä, uudistamista ja paljon kehitystyötä. Myös eri viranomaisten tietojärjestelmien yhteensopimattomuushaasteet sekä turvallisuusverkon ja TUVE viranomaisten tietojärjestelmien erityispiirteet haastavat merkittävästi poliisia.

Teknologinen tulevaisuus edellyttää poliisilta paitsi oman osaamisen lisäämistä myös teknologisen kehityksen huomioivaa lainsäädäntöä sekä oman robotiikan, automatisaation ja kyber- sekä erilaisten yhdistelmäuhkien vastatoimien kehittämistä.

Lainsäädännön osalta poliisilla on tarve kehittää mm. varautumisen sääntelykokonaisuutta (ml. reserviä), kybertoimivaltuuksia ja rikostiedustelua.

Tavoitteena tulee olla, että poliisin resurssit, välineet ja lainsäädäntö olisivat mahdollisimman hyvin tasapainossa toimintaympäristön, sekä poliisille asetettujen tavoitteiden ja odotusten yhtälössä. Nykyisellä kehyspäätöksellä tämä näyttää erittäin hankalalta vuodesta 2022 eteenpäin.

Poliisi pitää erittäin tärkeänä koko Suomen turvallisuuden kannalta selonteon lopussa selväsanaisesti todettua seikkaa, eli että poliisin riittävä läsnäolo ja hälytysvaste kaikkialla Suomessa on turvattava niin normaalioloissa kuin häiriötilanteissa, sekä turvattava ennalta ehkäisevän painopisteen vahvistaminen sekä kyky torjua myös lievempiä rikoksia. Mainitut asiat ovat juuri niitä, joista poliisi on joutunut nykyisessä taloustilanteessa tinkimään. Ei ole realistista odottaa, että esimerkiksi lievempiin rikoksiin voitaisiin nykyrahoituksella osoittaa juuri enempää voimavaroja – ydintehtävät on hoidettava priorisoidusti.

Poliisin taloustilanteen pitkän aikavälin näkymä on jo useita vuosia ollut haasteellinen. Vielä toistaiseksi yksittäisestä budjettivuodesta on selvitty ja tavoitteet pääsääntöisesti saavutettu, mutta tämä on vaatinut määrärahojen esittämistä ja myöntämistä lisätalousarvioiden kautta, edelliseltä vuodelta siirtyneen määrärahan käyttöä pakollisiin kuluvan vuoden menoihin, sekä menojen leikkaamista budjettivuodelle jo toteutettavaksi suunniteltuihin hankintoihin ja toimiin. Tilanne on vaikeuttanut – ja osin jopa tehnyt mahdottomaksi – pitkän tähtäimen suunnittelun niin toiminnallisten ja operatiivisten vastuiden kuin henkilöstösuunnittelunkin näkökulmasta.

Valitettavasti Suomen julkistalouden tilassa ja poliisille osoitetuilla, hallituksen budjettiriihessä linjaamilla määrärahoilla selonteon tavoite maailman turvallisimmasta maasta ei näytä mahdolliselta eikä realistiselta pyrkimykseltä tulevina vuosina. Vuodesta 2022 eteenpäin poliisin rahoitustilanne on hyvin vaikea.

Hallitusohjelmaan kirjattujen, poliisia sitovien pidemmän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen on muuttumassa entistäkin haastavammaksi 12.5.2021 julkistetun JTS:n ja siihen liittyvän kehyspäätöksen 2022–2025 vuoksi. Vuodelle 2022 kehyspäätöksessä poliisille osoitetut resurssit poikkeavat merkittävästi poliisin tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavista määrärahoista (poliisin budjettiehdotuksessa kehyksen ylittävät ehdotukset ylittivät 80 milj. euroa). Poliisin esittämä lisämäärärahatarve edes nykytason turvaamiseksi oli 35-40 milj. euroa.

Kuitenkin toimintaympäristön muutos ja lainsäädännöstä tulevat uudistusvaatimukset vaativat poliisia kehittämään toimintaansa, tietojärjestelmiään ja toimitilojaan; tämä kaikki siis nousevien perustoiminnan kulujen päälle. Kehittämistyö on kuitenkin haastavaa, kun todellisiin kehittämiseen kohdennettavissa oleva rahoitus on hyvin vaatimatonta suhteessa kehitystarpeisiin ja kehittämisestä saatavilla oleviin hyötyihin tai vertautuen vaikkapa puolustusvoimiin.

Selonteossa on todettu osuvasti, että turvallisuusviranomaisten tehtäväkenttä on viimeisen viiden vuoden aikana pysyvästi monimutkaistunut ja laajentunut – samalla osaamisen vaatimustaso on moninkertaistunut. Toimintaympäristön muutos yhdistettynä niukkoihin resursseihin on pakottanut

ja pakottaa aiempaa enemmän priorisointiin ja viranomaisyhteistyöhön. Samanaikaisesti toimitila- ja ICT-kulut nousevat jatkuvasti. Myös poliisin ajoneuvokaluston vaihtovelka on kasvanut mittavaksi – nyt noin 27 miljoonaa euroa.

6 Yhteenveto

Sisäisen turvallisuuden selonteossa, poliisin ennakoinnissa ja tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa on yhteneväisiä havaintoja turvallisuutta uhkaavista ilmiöstä ja trendeistä. On syytä huomata, että tulevaisuusvaliokunnan julkaisu on kymmenien ennakointiraporttien kooste, joita suurinta osaa ei ole tuotettu poliisin näkökulmasta. Näin ollen näissä raporteissa on myös tunnistettu paljon erilaisia ilmiöitä, mitkä eivät sellaisenaan kuulu poliisille. Näitä ovat esimerkiksi sotilaallinen konflikti, energiatuotanto sekä USAn ja Kiinan kehitys. Koska poliisi on yleisviranomaisena laajalti osallisena yhteiskunnan eri asioissa, suurin osa tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa esille nostetuista ilmiöistä on relevantteja, ainakin välillisesti, poliisitoiminnan näkökulmasta.

Tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa nostetaan erittäin tärkeitä huomioita ennakoinnista, mitä Suomessa tuotetaan runsaasti. Valiokunnan julkaisussa nostetaan aiheellisesti kysymys, että kuinka kaikkea tätä ennakointitietoa käytetään päätöksenteossa? Mikä on siis näiden merkitys?

Poliisin näkökulmasta, ottaen erityisesti huomioon nykyisen rahoitusmallin, ennakointiedon käyttö pitkäjänteisessä suunnittelussa on haastavaa. Selonteon tavoitekirjausten ja linjausten sekä toiminnan resurssisuunnittelun välissä on iso kuilu. On haastavaa vastata ennakoinnin kautta tunnistettuihin uhkiin, joita myös selonteossa ja valiokunnan julkaisussa tuodaan esille, nykyisellä rahoitusmallilla. Pitkällä aikavälillä kehittyviin turvallisuusuhkiin tulee pystyä vastaamaan pitkäjännitteisellä resurssisuunnittelulla. Ilman tätä ns. kysynnän ja tarjonnan tasapainoa on haastavaa tarttua ennakointitietoon ja hyödyntää sitä poliisitoiminnan suunnittelussa

Sisäiseen turvallisuuteen liittyvien palveluiden tuottaminen on teknologisesta kehityksestä huolimatta tulevaisuudessakin ihmistyövoimaa vaativaa. Palvelujen ylläpitäminen ja kehittäminen koko Suomen alueella edellyttää riittävää, oikein kohdennettua rahoitusta henkilöstömenoihin. Poliisin henkilöstön määrän vähentäminen lisää kuormittuneisuutta, mikä tulee näkymään myös asiakkaille ja turvallisuuden kehittymiselle, kun palvelujen laatu ja saatavuus heikkenee.

Poliisin tavoitteena on varmistaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä poliisin strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimintaympäristön turvallisuuden varmistamiseksi. Riittävällä henkilöstömäärällä vaikutetaan merkittävästi henkilöstön työssä jaksamiseen ja työkykyyn, ja viime kädessä siten myös poliisin palveluiden tuottamiseen. Myös toimitilojen ja kaluston uudistamisella on merkittävä vaikutus työturvallisuudessa, työhyvinvoinnissa, toiminnan tehokkuudessa, sekä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Digitalisaation edetessä datasta on tullut myös poliisille merkittävä strateginen pääoma toiminnan tehostamiseen. Poliisi on pyrkinyt olemaan tässä

kehityksessä mukana kehittämällä aktiivisesti tietojohtoista poliisitoimintaa. Jotta poliisi saisi datastaan kaiken hyödyn irti tarvitaan lisäpanostuksia myös ICT järjestelmiin.

Tätä kaikkea poliisin pitää pystyä suunnittelemaan pitkäjänteisesti ja ennakoiden. Hyödyntäen tässä laajaa ennakointiraportointia mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.